

पीतात्मा सवर्णवर्णशरीरः यण्बोतरादित्योहिरण्यमयः पुरुषोद्वयतेहिरण्यवमश्रुहिरण्यकेश आप्रणवात्सर्वएवसवर्णइतिश्रुत्कृत्ः ८९ परमात्मा अन्तमयप्राणमयमनोमयविज्ञानमयानन्दमयेभ्यःपञ्चभ्यो
मेभ्य आत्मभ्योऽन्यःषष्ठ्यानन्दमात्रस्वरूपः ९० प्रयतात्माब्रह्मचित्तः ९१ प्रधानधृतत्रिगुणात्मकं जगत्कारणं प्रधानाख्यमज्ञानंतदधिष्ठानभूतः ९२ सर्वपार्श्वमुखः चतसृषुदिक्षुः कूर्ध्वं च मुखं यस्येति पंचवक्त्रं उक्तं
९३ अक्षः त्रीणिसोमस्वरूपीगिरूपाणि अक्षाणिनेत्राण्यस्य ९४ धर्मसंधारणोवरः पुण्यानु रूपप्रसादात् ९५ ॥१३९॥ चराचरात्मारलयोरेक्यात् चलाचलात्मा दिविपंथाश्चलाचल इतिश्रुत्कृतौचावावृत्त्यनावृत्ति
त्वा कर्मानुरूपः प्रसादानुरूपोमार्गोप्ययमेवेतिनामह्यार्थः ९६ सूक्ष्मात्मा मार्गद्वयागोचरस्वरूपः ९७ अमृतो मरणवर्जितो निष्कामः गोवृषः पृथिवीपतिर्धर्मः तस्य ईश्वरः
क्षरूपं फलं दातुं समर्थः ९८ साध्याः देवानामपि देवाः तेषामपि ऋषिः आचार्यः साध्यर्षिः ९९ वसुः देवताविशेषः उपरिचरस्य राज्ञो व्याश्वस्यर्थं तस्यैव विशेषणं आदित्य इति अदितेः पुत्रो वसुर्नामैत्यर्थः १०० इति नव
मंशतकं विवस्वान् विशेषेण वस्ते आच्छादयत्यनेन भवनमिति विवः अंशज्जालं तद्वा न सूर्यतेदतिसविता कृतो बहुलमिति वार्तिका कर्मणि तृच् बाहुलकात् यज्ञेऽभिषूयमाणाः अमृतः सोमः अंबां व्रण्णे देवसोमे

पीतात्मा परमात्मा च प्रयतात्मा प्रधानधृत ॥ सर्वपार्श्वमुखश्चक्षोर्धर्मसाधारणोवरः ७ ॥३९॥ चराचरात्मा सूक्ष्मात्मा अमृतो गोवृषेश्वरः ॥ साध्यर्षिर्वरादित्यो
विवस्वान्सवितामृतः ६ ॥४०॥ व्यासः सर्गः स्रसंक्षेपो विस्तरः पर्ययो नरः ॥ ऋतुः संवत्सरो मासः पक्षः संख्या समापनः ८ ॥४१॥ कला काष्ठा लवामात्रा
मुहूर्ताहः क्षपाः क्षणाः ॥ विश्वक्षेत्रं प्रजाबीजं लिंगमाद्यस्तु निर्गमः ५ ॥४२॥

तिमंत्रलिंगात् अपामसोमममृता अभूमेति अमृतत्वसाधनत्वात् भुतेभ्यः सोमस्य विवस्वत्त्वममृतत्वं च ज्ञेयं तेन त्रिपदमेकं नाम १ ॥१४०॥ व्यासः पुराणेतिहासहेः स्रष्टा २ सर्गः तस्यैव सृज्यं पुराणादिभ्यः विशेषणैः
संक्षेपं विस्तर इति च स्रष्टादिरूपो भाष्यादिरूप इत्यर्थः इदमपि त्रिपदं नाम एवं सति होमे एकैकनामजपे वा एवं मंत्र उद्भूतः ओं सर्गाय स्रसंक्षेपाय विस्तराय स्वाहेति ओं नमः सर्गाय स्रसंक्षेपाय विस्तराय इति च भूर
ग्नये च पृथिव्ये च महते च स्वाहेति वदने कपदतोप्येकनामत्वं ज्ञेयं ३ पर्ययो नरः परितः अयते व्याप्नोतीति पर्ययः सचनरो जीवः समष्टिजीवो वैश्वानर इत्यर्थः ४ ऋतुः ५ संवत्सरः ६ मासः ७ पक्षः ८ संख्या समाप
नः ऋतादिसंख्या समाप्तिरूपः संक्रान्तिर्दशपूर्णा मासादिरूपः ९ ॥१४१॥ कलाः १० काष्ठा ११ लवाः १२ मात्रा १३ मुहूर्ताहः क्षपा इति स मस्तं नाम १४ क्षणाः ऋताद्याः कालावयवाः स्पष्टार्थाः १५ विश्वक्षेत्रं
इच्छास्थालवालचिन्मात्रं १६ प्रजाबीजं प्रजानां बीजं मायाविशिष्टं चैतन्यरूपं अत्यक्तं १७ लिंगमहनत्वं १८ आद्यो निर्गमः अंकुररूपी अहमिति प्रथमो व्यासः १९ ॥१४२॥